

Розвиток сенсорних уявлень та психічних процесів дітей раннього віку

Старший викладач
кафедри дошкільної освіти
КЗ “ЗОІППО” ЗОР
Юрченко Олена Едуардівна

Питання для обговорення:

1. Особливості періоду раннього дитинства та його значення.
2. Сенсорний розвиток. Види сенсорного сприймання.
3. Завдання сенсорного розвитку дітей раннього віку.
4. Етапи розвитку сенсорних здібностей.
5. Основні принципи розвитку у ранньому віці.

Розвиток починається з відчуття довіри та покою

Дитині потрібні:

- тепло
- чуйність
- повага
- емпатія
- щирість

Особливості періоду раннього дитинства та його значення

характеризується значним прагненням до сприйняття зовнішніх подразників та емоційним реагуванням на них. Ставлення дитини до світу, інтерес до всього, що її оточує, що вона бачить і чує, визначається перш за все її почуттями. Дитина прагне швидко опанувати все, що приносить їй радість. І навпаки: все неприємне втомлює, набридає, відштовхує. Задоволення, що його дитина відчуває, бавлячись з іграшками, може надовго затримувати увагу.

**Від розвитку
сенсорних
відчуттів
залежить ким
людина стане в
майбутньому, а також, чи
буде вона більш
талановитою та успішною.
Тому сенсорний розвиток
є основним видом
виховання дітей раннього
віку.**

Сенсорний розвиток

це розвиток її сприйняття й формування уявлень про зовнішні властивості предметів: їхню форму, колір, величину, розташування у просторі, а також запах, смак тощо.

Види сенсорного сприймання

Основними завданнями сенсорного розвитку дітей раннього віку є такі:

формувати здатність повноцінно сприймати предмети довкола навчати виділяти ознаки предметів — колір, форму, величину накопичувати уявлення про співвідношення двох предметів за величиною, формою, кольором розвивати вміння орієнтуватися у просторі щодо певного предмета збагачувати словник виховувати самостійність.

Більш детальноше про завдання педагога:

- навчити дітей виявляти різницю між якостями предметів (форма, розмір, вага, колір, запах, текстура, смак);
- вправляти у вмінні групувати предмети за їх якісним, кількісним складом, використанням і призначенням;
- розвивати відчуття смаку, вміння отримувати насолоду від спілкування з оточуючим природнім та соціальним довкіллям;
- формувати пізнавальну та мовленнєву активність;

- концентрувати увагу на новому, незвичному;
- самостійно контролювати помилки та перевіряти правильність виконання;
- тренувати дрібну моторику обох рук;
- розвивати вміння співвідносити площинне зображення і його контур з об'ємними геометричними фігурами;
- формувати навички самообслуговування;
- здійснювати експериментування, дослідження на основі простих пошукових дій;
- адаптуватись до умов соціального та природнього оточення

**Головні
завдання
сенсорного
виховання**

**Формування у дітей системи
перцептивних
дій**

**Формування у
дітей системи
сенсорних
еталонів**

**Розвиток вміння
самостійно
використовувати
сенсорні еталони
у власній
діяльності**

Цілеспрямований розвиток сенсорних здібностей проходить такі етапи:

1. Етап формування сенсорних еталонів та стійких, закріплених у мовленні уявлень про кольори, геометричні фігури та співвідношення між величинами кількох предметів.
2. Етап вивчення способів обстеження предметів, а також набуття вміння розрізняти їхню форму, колір та розмір і виконувати щоразу складніші окомірні дії.
3. Етап розвитку аналітичного сприймання: вміння орієнтуватися в поєднанні кольорів, аналізувати форму предметів, виділяти окремі вимірювальні величини.

Організовуючи з дітьми умови для сенсорного розвитку, педагог повинен:

- створити умови, що дадуть змогу кожній дитині набути багатого чуттєвого досвіду, що є привілеєм дошкільного дитинства;
- формувати вміння орієнтуватися в різних властивостях предметів та матеріалів навколишнього світу;
- розвивати спостережливість;
- пізнавальний інтерес до навколишнього світу;
- здатність емоційно відгукуватися на події і явища навколишньої дійсності;
- виховувати культуру сприймання.

При організації сенсорних ігор слід дотримуватись правил:

- створення позитивної атмосфери;
- використання зацікавлюючого моменту;
- розміщення дорослого на рівні та навпроти дитини;
- здійснення дзеркального показу;
- підготовка пальчиків до виконання завдання (масаж, самомасаж, пальчикові ігри);
- здійснення показу та пояснення з одночасним виконанням «дорослий – дитина»;
- стимулювання, заохочення, похвала.

4. Допомога дорослого м'якими рухами, направлення руки дитини, якщо малюкові важко впоратись з завданням.
5. Виконання завдання дорослого разом з дитиною.
6. Багаторазове самостійне повторення дії малюком.

Нова сенсорна гра планується і проводиться три дні підряд, а потім може використовуватись ще декілька разів протягом місяця

Етапи розвитку сенсорних здібностей

Під час занять та ігор з дітьми раннього віку здійснюється цілеспрямований розвиток сенсорних здібностей який охоплює такі етапи:

1) Формування сенсорних еталонів – загальноприйнятих зразках зовнішніх властивостей предметів. В якості сенсорних еталонів кольору виступає сім кольорів спектру та їх відтінки по насиченості, форми – геометричні фігури, величини – система вимірювання, слуху – фонемами рідної мови, музичні та природні звуки.

2) Навчання способів обстеження предметів, уміння розрізняти їх форму, колір, величину, виконувати усе складніші окомірні дії.

3) Розвиток аналітичного сприйняття: вміння орієнтуватися в поєднанні кольорів, виділяти частини з цілого, визначати форму предметів, розрізняти окремі вимірні величини.

Основні принципи розвитку у ранньому віці

1. Малюків потрібно поважати.
2. Зміни в розвитку складні і не завжди очевидні.
3. Використання етапів розвитку корисно, але лише як керівництво до дії.
4. Розвиток-нерівний процес.
5. Розвиток відбувається в соціальному контексті.
6. Розвиток відбувається внаслідок щоденного досвіду.

Предметне середовище як засіб розвитку

- навколишнє середовище має вселяти дитині довіру, почуття належності, давати відчуття того, що у неї є право на власне “особисте життя” - вона може побути одна, у неї є своє місце та речі;
- середовище має сприяти тому, щоб дитина проявляла власну ініціативу, намагалася робити щось нове, воно має розвивати у дитині самооцінку, відчуття успіху.

Як дорослі можуть підтримувати пізнавальний процес дитини

- розмовляйте з дитиною про те, що ви робите.
- ставте запитання.
- не шкодуйте часу.
- не переривайте дитину, коли вона чимось зайнята (попереджайте заздалегідь, що час закінчувати).
- дайте дитині самотійно набувати досвід.

Як допомогти дитині дослідити те, що важливе

- можете принести дитині те, з чим ви хочете, щоб вона ознайомилась;
- можете підвести дитину;
- можете взяти участь в тому, що зацікавило малюка і вже потім залучити його увагу до того, що вважаєте важливим;
- можете коментувати все, що робить дитина і що робите ви самі.

Пропонуємо вашій увазі декілька простих, але дуже цікавих ігор:

Гра «Кольорові кільця»

В комплект гри входить: різнокольорові резинки для волосся, картки із завданнями.

Зміст гри : надягати резинки на пальчики, відповідно до карточки.

Гра допомагає закріпити назви кольорів, величину та розвиває:

- дрібну моторику;
- увагу;
- орієнтацію у просторі.

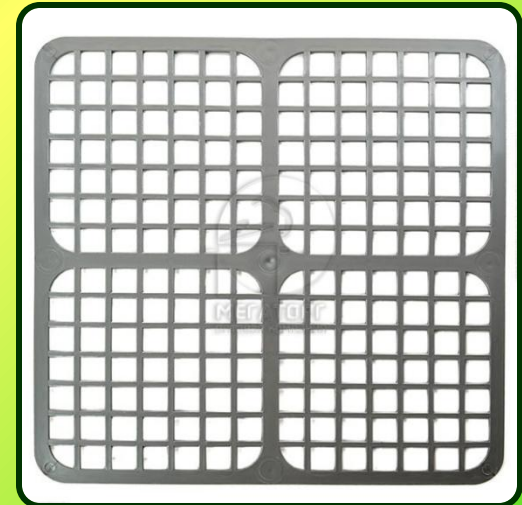

Дидактичний посібник «Сенсорний куб»

В комплект гри входить: решітки для умивальників, різнокольорові шнурки.

Робота з посібником проходить в декілька етапів:

Знайомство дітей з посібником, використовуючи сюрпризний момент. Діти самостійно вивчають його (торкаються, просовують пальчики в отвори, здійснюють з ним різні маніпуляції). Цей етап триває 3-4 дні).

Спільне вивчення посібника педагога з дитиною (краще вивчення проводити в другу половину дня). Проводяться вправи «Масаж» (обстеження куба), «Скалолаз» (дитина «ходить» по вертикальній поверхні вказівним і середнім пальцем, «Нора» («ховання» пальчиків в отвори), «Мурашки» («ходіння» та «ховання» пальчиків), «Покажи доріжку Зайчику» (за допомогою мотузки певного кольору «прокласти» доріжку, просуваючи шнурок в отвори), «Зроби клубок» (намотування мотузку на палочку(кульку)). Для зацікавлення і підтримання інтересу дітей бажано використовувати віршований супровід.

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

М. Л. Кривоніс, О. Л. Дроботій

СЕНСОРНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНЯТ

- 35 розгорнутих конспектів занять
- Програма для роботи практичного психолога
- Експрес-діагностика сенсорних здібностей
- Ігри та ігрові вправи
- Робота з батьками та педагогами

ДОПОМІЖНІ
МАТЕРІАЛИ

ЕЛЕКТРОННИЙ
БЕЗКОШТОВНИЙ
ДОДАТОК

Ранній вік

ВИХОВАТЕЛЮ

ДНЗ

Дошкільний
навчальний заклад

О. С. ТАРАСОВА

СЕНСОРНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

- Орієнтовні конспекти занять
- Дидактичні ігри
- Розвивальні ігри
- Розвивальні модулі
- Художнє слово

ОСНОВА
НАВЧАЛЬНИЙ ЦЕНТР

Дошкільна освіта

М. Л. Кривоніс
О. Л. Дроботій
В. М. Ачкасова

Сенсорний розвиток дошкільнят

3-4 роки

- Діагностика сенсорного розвитку дітей
- Застосування на практиці методики М. Монтесорі
- Розгорнуті конспекти занять
- Інноваційні методи роботи з педагогами й батьками
- Технологічні картки

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Полный курс
упражнений

Я развиваюсь

3/6 лет

с Montessori

Упражнения для сенсорного развития по методике Монтессори

От лучших французских педагогов!

Мари Киршнер
Николь Мобер

**Слід пам'ятати, що
найважливіші процеси
розвитку відбуваються
тоді, коли дитина готова
вчитися, а не тоді, коли
дорослі готові вчити.**

(Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми
раннього віку)

Інтернет-ресурси:

- Сенсорний розвиток дітей раннього віку. Режим доступу до ресурсу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2324-sensorniy-rozvitok-dtey-rannogo-vku> (дата звернення: 23.03.2020)
- Сенсорно-пізнавальний розвиток дітей раннього віку, як передумова формування обдарованої особистості (з досвіду роботи). Режим доступу до ресурсу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Otros_2013_11_12 (дата звернення: 23.03.2020)